

Osnovna šola Vojnik

Prušnikova 14

3212 Vojnik

Raziskovalna naloga

VERA MED MLADIMI

Sociologija

Mentorica:

Simona Šarlah, univ. dipl. prof.

Avtorici:

Barbara Delčnjak (1994)

Nika Šaloven (1994)

Lektorica:

Amalija Kožuh, predm. učit.

Vojnik, 2009

Pri najini raziskovalni nalogi nam je pomagalo kar nekaj oseb, ki bi se jim radi zahvalili. Največ zasluge gre najini mentorici Simoni Šarlah, ki nama je pomagala napisati raziskovalno nalogo. Zahvaliti se morava tudi gospe Amaliji Kožuh, ki nama je lektorirala nalogo in nama priskočila na pomoč, ko sva jo potrebovali. Zahvala gre tudi Andreji Kolar, ki nama je pomagala pri angleškem povzetku. Hvala tudi učencem, ki so najino anketo vzeli resno in so premišljeno odgovarjali na zastavljena vprašanja.

POVZETEK

Tema naše raziskovalne naloge je religioznost učencev v zadnji triadi devetletne osnovne šole.

V teoretičnem delu smo povedali, kaj je religija in kaj so kazalci religioznosti. Našteli smo in na kratko opisali največja svetovna verstva na svetu in v Sloveniji ter povedali, katere raziskave na temo religioznost mladih so bile že narejene. Sestavili smo vprašalnik zaprtega tipa, ki smo ga razdelili učencem sedmih, osmih in devetih razredov Osnovne šole Vojnik. Zanimali so nas dejanski kazalci religioznosti in spoštovanje verskih zapovedi med učenci naše šole.

Namen našega raziskovanja je bil ugotoviti dejansko religioznost učencev OŠ Vojnik. Poleg tega pa smo rezultate primerjali z rezultati raziskave iz leta 2003, ki je bila izvedena na vzorcu dijakov celjskih srednjih šol.

Ključne besede: religija, vera, osnovnošolci, religioznost.

SUMMARY

The theme of our research is project examining the religiosity of students in the last triade of nine-year primary school. In the theoretical part, we tell what is religion, what are the indicators of religiosity, the largest religions in the world and in Slovenia, the faith among young people ... In the empirical part we were not only interested in religiousness of pupils in primary school Vojnik, but also in the impact of religion on the students, to what extent and how to believe in religious principles, how to fulfil the religious duties ... The issues we raised in the survey of learners. Pupils' replies were very different. The purpose of our research is to determine the results of surveys on the earlier questions. In addition, we compared the results with previous surveys. We decided on this issue because we have sufficient literature on this subject and because the religiosity at our school is yet unexplored.

Keywords: religion, students, religiosity.

KAZALO

1 Uvod	1
2 TEORETIČNI DEL.....	3
2.1 Kaj je vera – religija?.....	3
2.2 Največja svetovna verstva.....	4
2.3 Razširjenost verstev.....	6
2.3.1 Največja verstva v Sloveniji.....	7
2.4 Kazalci religioznosti.....	8
2.4.1 Vera v boga.....	8
2.4.2 Vera v posmrtno življenje.....	9
2.4.3 Vera v čudeže.....	10
2.4.4 Verski obredi.....	11
2.5 Otrok in njegove prve verske težave.....	12
2.6 Vrednote mladih v devetdesetih letih.....	14
2.6.1 Interesi mladih.....	14
2.6.2 Najstniki in religija.....	14
2.7 Religioznost v šoli.....	16
3 EMPIRIČNI DEL	17
3.1 Predmet raziskave.....	17
3.2 Cilj raziskave.....	17
3.3 Metoda raziskovanja.....	18
3.3.1 Opis vprašalnika	18
3.3.2 Opis vzorca.....	20
3.3.3. Izvajanje anketiranja.....	21
3.4 Rezultati raziskave in analiza.....	22
3.4.1 Analiza rezultatov.....	22
3.5 Razprava.....	30
4 ZAKLJUČEK	33
5 SEZNAM LITERATURE	34
6 PRILOGE	36

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 1: Razširjenost verstev po svetu.....	6
Tabela 2: Največja verstva v Sloveniji.....	7
Tabela 3: Starost anketiranih.....	21
Tabela 4: Kateri veroizpovedi (če sploh kateri) pripadaš?.....	22
Tabela 5: Ali ti daje šola dovolj možnosti, da se seznaniš z religijo?.....	27
Tabela 6: Strinjanje z gradnjo džamije v Ljubljani.....	29
Tabela 7: Primerjava veroizpovedi med dijaki leta 2003 in učenci leta 2009	30
Tabela 8: Primerjava: dijaki 2003 in osnovnošolci 2009, glede na molitev	31

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Spol anketiranih	20
Grafikon 2: Ali moliš?	23
Grafikon 3: Ali se udeležuješ verskih obredov?	24
Grafikon 4: Se čutiš svobodnega pri odločanju za (ne)obiskovanje verskih obredov?	25
Grafikon 5: Ali doma naredite jaslice?	25
Grafikon 6: Si doma deležen/deležna verske vzgoje?	26
Grafikon 7: Kako pogosto zaslediš pogovore o veri med prijatelji in sošolci?	27
Grafikon 8: Koliko pa se sam udeležuješ teh pogovorov?	28

KAZALO PRILOG

Anketa.....	36

1 UVOD

Za temo najine raziskovalne naloge sva se odločili na podlagi snovi, ki smo jo v osmem razredu osnovne šole obravnavali pri predmetu državljanske vzgoja in etika, in sicer pod poglavjem *Vere in verovanja, krščanstvo*. Ta tema, predvsem vera pri mladih približno naše starosti, naju zelo zanima. Namen naloge je bil raziskati, kakšne veroizpovedi so učenci sedmega, osmega in devetega razreda na naši šoli. Z nalogo pa sva želeli poglobiti znanje, ki sva ga dobili pri pouku.

Skušali sva torej ugotoviti, kakšne veroizpovedi so mladi, stari od 11 do 15 let. Najina raziskovalna naloga je sestavljena iz dveh delov – iz teoretičnega in empiričnega dela. Najprej sva zbrali literaturo, jo dobro preučili in si pri tem delali sprotne izpiske. V prvem delu naloge sva najprej predstavili pojem religija in opisali razširjenost religij po vsem svetu. Nato sva predstavili kazalce religioznosti, še prej pa opisali razliko med tem, če nekdo pravi, da je veren in dejansko religioznostjo. Kot sva že omenili, sva predstavili kazalce religioznosti, kot so vera v boga, vera v posmrtno življenje, vera v čudeže, verski obredi ...

Nato sva na kratko opisali verstva v Sloveniji iz leta 1991. Opisali sva še največja svetovna verstva, kdaj so se pričela, kdo je ustanovitelj posamezne vere, kaj so temeljna načela te vere, katere bogove ima omenjena vera, v kolikšni meri je razširjena vera in podobno.

Na koncu teoretičnega dela sva opisali vrednote mladih v devetdesetih letih, interese mladih, religijo mladih, prve verske težave pri otrocih, religijo v šoli itd. Na začetku empiričnega dela naše naloge sva sestavili anketo, s katero sva poskušali ugotoviti stanje na naši šoli – kakšne veroizpovedi so učenci na naši šoli in kakšen odnos imajo do svoje religije (če molijo, naredijo jaslice, se udeležujejo verskih obredov in podobno). Anketirali sva približno 10 razredov (200 učencev) na Osnovni šoli Vojnik.

Naš vzorec zajema učence med 11. in 15. letom starosti. Z anketo sva poskušali ugotoviti, katere veroizpovedi so učenci in če upoštevajo pravila, ki jih ta veroizpoved zahteva. Skušali sva tudi ugotoviti, kakšen je njihov odnos do religije, če se čutijo svobodne pri odločanju za (ne)obiskovanje verskih obredov. Anketa je bila popolnoma anonimna in zaprtega tipa, učencem pa sva jo razdelili med razrednimi urami.

Rezultate sva analizirali tudi glede na spol in starost. Rezultate sva najprej vnesli v razpredelnice, nato pa sva s pomočjo računalnika oblikovali grafikone za posamezna vprašanja in za primerjavo po starosti.

Na koncu sva strnili najine ugotovitve in z njimi poskusili potrditi oziroma ovreči najine hipoteze.

Hipoteze so:

1. Sklepamo, da je večina učencev zadnje triade na naši šoli katoliške veroizpovedi.
2. Sklepamo, da večina učencev (več kot 50 %) zadnje triade na naši šoli moli le ob izjemnih trenutkih.
3. Predvidevamo, da se vsaj polovica učencev zadnje triade na naši šoli strinja z gradnjo džamije v Ljubljani.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Kaj je vera - religija?

Če želimo raziskovati religioznost mladih na naši šoli, moramo najprej povedati, kaj je vera-religija: »Beseda religija izvira iz latinske besede religio in pomeni obveza ali dolžnost. Religije zahtevajo od svojih vernikov, da se ravnajo po določenih smernicah in pravilih« (Meredith,1996: 5).

Meredith (1994: 4) v svoji knjigi Svetovna verstva tudi pravi : »Verni ljudje verjamejo, da obstaja nekaj posebnega, kar daje njihovem življenju vsebino in smisel. Verjamejo, da je to posebno prav tako resnično, kot fizični svet; /.../, zato ga včasih imenujemo končna ali popolna resničnost« Ljudje potrebujejo vero, da se v nekih težavnih ali pa tudi prijetnih situacijah obrnejo na svojega boga, ga častijo, prosijo za pomoč, se mu zahvaljujejo, včasih pa se tudi z njim pogovarjajo, na primer, ko so preveč osamljeni in se nimajo na koga obrniti, ko čutijo potrebo, da mu morajo nekaj zaupati itd.

Self (1998: 5) v svoji knjigi Verstva sveta o vernikih pravi takole: »Ljudi, ki verujejo v Boga, imenujemo verniki. Tisto, kar verujejo o Bogu, je njihova religija ali vera.«

2.2 Največja svetovna verstva

Da bomo lažje razumeli razširjenost verstev po svetu in v Sloveniji, moramo najprej na kratko pojasniti, katera sploh so največja svetovna verstva in na kratko opisati njihove najpomembnejše značilnosti.

Krščanstvo

Začelo se je na ozemlju Izraela okoli leta 0. Ustanovitelj vere je Jezus Kristus. Temeljna načela vere so 10 božjih zapovedi. Sveta knjiga krščanstva je Sveto pismo. Vera je razširjena skoraj po vsem svetu – 80 % (http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html, 20:55, 15.2.2009).

Judovstvo

Judovstvo se je pričelo pred 4000 leti. Ustanovil ga je Abraham. Tudi pri judovstvu so temeljna načela vere 10 božjih zapovedi. Sveti kraji so: Jeruzalem, gora Sinaj, Zid žalovanja. Judje imajo sveto knjigo z imenom Biblija. Na svetu je približno 14 milijonov judov. Razširjeni so predvsem v ZDA, Rusiji in Evropi (http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html, 20:55, 15.2.2009).

Islam

Začetek islama je leta 622. Ustanovil ga je Mohamed. Pet stebrov je temeljno načelo te vere. Muslimani imajo sveto knjigo Koran. Razširjen je v Pakistanu, Bangladešu, Indiji in Iranu. (http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html, 20:55, 15.2.2009).

Budizem

Prišel se je v severni Indiji okrog 5. in 6. stoletja pr.n.št. Budizem je ustanovil Buda. Temeljno načelo te vere je meditacija¹. Svete knjige so Tri košare. Imajo praznike z imenom Vesak, Vasa ... Razširjen je predvsem v Indiji in Aziji. (http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html, 20:55, 15.2.2009).

Hinduizem

Hinduizem je najstarejša religija, ki se je začela med letoma 3500 in 1500 pr.n.št. v dolini Inda. Hinduizem je ustanovilo več bogov, toda najbolj poznani so Bráhman, Višnu in Šiva. Sveta knjiga je Vede. Na svetu živi približno 500 milijonov hindujcev (http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html, 20:55, 15.2.2009).

¹ V učbeniku za državljansko vero in etiko meditacijo pojasnjujejo tako: »Meditacija je premišljevanje o nevsakdanjih stvareh« (Justin, 2004: 23).

2.3 Razširjenost verstev

Po vsem svetu lahko najdemo ogromno različnih religij, od najstarejših do modernejših. V modernem času nastaja veliko novih verovanj (ki se »prilagajajo« novemu načinu življenja), a je vernikov teh novodobnejših gibanj vseeno manj kot na primer kristjanov in muslimanov (Justin, 2004).

Veroizpovedi	%
KRISTJANI	33,73 %
katoličani	16,93 %
protestanti	6,93 %
pravoslavni	3,81 %
anglikanci	1,23 %
drugi kristjani	4,82 %
MUSLIMANI	19,24 %
NEVERUJOČI	18,57 %
HINDUJCI	13,65 %
BUDISTI	5,67 %
KITAJSKA LJUDSKA VERSTVA	3,94 %
NOVA VERSTVA	2,12 %
PLEMENSKA VERSTVA	1,96 %
DRUGA VERSTVA	0,53 %
SIKHI	0,34 %
JUDJE	0,25 %

Tabela 1: Razširjenost verstev po svetu (vir: Britanska enciklopedija 1997, Justin, 2004: 21)

Na svetu je največ kristjanov, ki prevladujejo s skoraj 34 %. Na drugem mestu opazimo muslimane, ki jih je dobrih 19 %. Sledijo jim neverujoči s slabimi 19 %. Za neverujočimi nastopijo hindujci, ki jih je slabih 14 %. Sledijo budisti s skoraj 6 %. Za budisti se pojavijo kitajska verstva s 4 % in nova verstva z 2 %.

Plemenskih verstev je 2 %, drugih verstev (sikhov², judov ...) pa manj kot 0,5 %.

2.3.1 Največja verstva v Sloveniji

Po popisu leta 1991 je bilo prebivalstvo Slovenije (1.962.606 prebivalcev) glede vere razdeljeno takole:

	Število ljudi	%
katoličani	1,394,180	71,03
protestanti	18,915	0,96
pravoslavni	46,634	2,37
muslimani	29,586	1,5
judovsko verstvo	195	0,01
vzhodna verstva	303	0,015
druge veroizpovedi	250	0,012
verniki brez veroizpovedi	3,966	0,2
niso verni	84,984	4,3

Tabela 2: Največja verstva v Sloveniji (Justin, 2004: 30)

V letu 1991 je bilo največ Slovencev katoličanov, kar dobrih 71 %. Sledijo jim neverujoči, ki jih je za dobre 4 %. Pravoslavni je bilo slabe 3 %, muslimanov pa 1,5 %. Vzhodnih verstev je bilo v Sloveniji 0,015 %, drugih veroizpovedi (tudi judov) je bilo manj kot 0,02 %. Vernikov, ki pa so brez veroizpovedi, je bilo dobrega 0,5 %.

² Knjiga Religija opisuje sikhovsko vero kot vero, ki je nastala veliko kasneje kot druge vere. Ustanovitelj te vere je bil Guru Nanak, ki se je rodil v Pandžabu (1469). Učil je nov nauk o odrešitvi, sloneč na dveh temeljnih mislih, na misli o božji in o človeški naravi. Sikhom je Bog stvarnik, en sam in osebni (Langley, 1998).

2.4 Kazalci religioznosti

Obstaja razlika med tem, ko se nekdo sam sebe označi za vernika, in tem, če resnično živi po zapovedih svoje vere oziroma je tudi v resnici religiozen. Nekateri se označijo za religiozne, a se ne obnašajo v skladu z nauki svoje vere. Dejanska religioznost pa se kaže na več načinov: obiskovanje verskih obredov, redna molitev, vera v posmrtno življenje, v čudeže ipd.

2.4.1 Vera v boga

Vsaka religija ima svojega boga / bogove³. Vera v nadnaravna bitja je različna in tudi mišljenje vernikov o svoji veri je različno, zato vsak drugače verjame v svojega boga.

Kršćanstvo

»Kristjani verujejo v nauke človeka, z imenom Jezus. /.../ Verujejo, da je prišel na Zemljo, da bi odrešil ljudi od njihovih slabih del /.../. To je naredil s tem, da je trpel kot človek in žrtvoval svoje življenje« (Meredith, 1996: 30). Kristjani se ravnaajo po desetih božjih zapovedih.

Hinduizem

Hinduizem pozna veliko bogov. Najpomembnejši so Bráhma, Višnu in Šiva. Hindujec lahko časti enega ali več bogov, lahko pa tudi nobenega. Hindujski verjamejo, da se po smrti njihova duša reinkarnira⁴. Do rešitve in Boga je mogoče priti po štirih poteh: s spoznanjem, z ljubeznijo, delom in vajami - joga⁵ (Justin, 2004).

³ Monoteizem - vera v enega boga, politeizem – vera v več bogov

⁴ V učbeniku za 8. razred, Državljska vzgoja in etika, o reinkarnaciji piše takole: »Reinkarnacija: Ponovno utelešenje in življenje duše v novem telesu. Nauk o reinkarnaciji trdi, da telesa propadajo, duša pa je večna« (Justin, 2004: 23).

⁵ Telesna vadba, ki umirja telo in duha.

Judovstvo

Hebrejec Abraham velja za očeta judovske vere, saj se je zavzemal za njeno osrednjo misel, tako imenovano vero v enega samega boga. Tudi judje se držijo desetih božjih zapovedi, ki jih je Bog na gori Sinaj izročil Mojzesu (Meredith, 1996).

Budizem

»Budisti ne verujejo v božansko bitje, imenovano Bog, verjamejo pa v nekaj neustvarjenega, brezčasnega in brez oblike. Ker ne verujejo v Boga, ne molijo. /.../ nekateri budisti /.../ molijo k Budovemu duhu, /.../ mislijo, da je v vsakomer od nas« (Self, 1998: 23).

Islam - muslimanstvo

Muslimani pravijo, da zanje ni drugega Boga, kot je Alah in njegov prerok Mohamed. Islamska veroizpoved temelji na petih stebrih: vera v Boga, molitev, dobroteljnost, post in romanje v Meko (Justin, 2004).

2.4.2 Vera v posmrtno življenje

Mnogi verniki verjamejo v posmrtno življenje. Verjamejo, da bo njihovo življenje po smrti lepše, bolj razkošno ... Seveda pa je njihovo življenje po smrti odvisno od življenja, ki ga imajo v »realnem« svetu.

Hinduizem

»Hindujci verujejo v reinkarnacijo /.../. Če so bili ljudje v svojih preteklih življenjih zelo dobri, bodo šli naravnost k Bogu. Toda, če so naredili kaj slabega, se njihova duša vrne v drugo živo bitje na zemlji /.../, morda celo v žival« (Self, 1998: 38).

Kršćanstvo

Kristjani verujejo, da so jim po trpljenju Jezusa Kristusa grehi odpuščeni in da bodo po svoji smrti odšli v nebesa, če so bili dobri. Če so naredili kaj slabega,

jim je namenjen pekel. Če pa so ljudje imeli slabo vest pred smrtjo in so se kesali, so odšli v vice, kjer so čakali na odpuščenje Boga.

Judovstvo

»Judovska vera uči, da po smrti sledi večno življenje, vendar pove prav malo o tem, kakšno bo življenje« (Self, 1998: 39).

Budizem

Budisti na sklopu nirvane⁶ verjamejo, da bodo stopili iz kroga vnovičnih rojstev. Verjamejo tudi, da smrt ni konec življenja, da bodo vsi imeli veliko življenj in smrti. (Brown, Langley, 2004).

Islam

»Muslimani verjamejo, da bodo mrtvi nekega dne oživiljeni in da jim bo sodil Alah. Tisti, ki so živeli dobro, bodo šli v paradiž. Drugi bodo šli v večni ogenj« (Brown, Langley, 2004: 39).

2.4.3 Vera v čudeže

V vsaki veri lahko naletimo na različne čudeže, v katere verjamejo njihovi verniki. Nekaj najpogostejših čudežev v najbolj številni religiji na svetu, torej krščanstvu, je: Jezusova hoja po vodi, jok kipa Marije, krvave sledi na Jezusovih dlaneh in podobno. V Svetem pismu je opisan dogodek, ko je Jezus hodil po morju: »Potem ko je Jezus nahranil množico lačnih ljudi, je rekel svojim učencem, naj stopijo v čoln in se pred njim odpeljejo proti Betsajdi. Ko so učenci odšli, je šel molit na goro. Ko se je zvečerilo, je bil čoln že sredi morja, Jezus pa je bil na obali. Ko je od daleč opazil, da imajo učenci težave z veslanjem, je okoli četrte nočne straže po morju hodeč prišel k njim in hotel iti mimo njih. Ko pa so ga učenci zagledali, so menili, da je nekakšna prikazen in so začeli vpiti. Jezus jih je pomiril in jim povedal, da je to on in da se ga naj nič ne bojijo. Stopil

⁶ Učbenik za 8. razred, Državljska vzgoja in etika, takole razlaga nirvano: »Naše želje so kot plameni ognja in nirvana pomeni utrnitev teh plamenov, stanje, v katerem postanemo popolnoma mirni. Tedaj izstopimo iz večnega kroga vnovičnih rojstev« (Justin, 2004: 24).

je k njim v čoln in veter je ponehal. Ko so se prepeljali, so se izkrkali pri Genezeretu. Takoj, ko so izstopili, so ga ljudje brž spoznali in mu prinašali bolnike, da bi jih ozdravil« (Sveto pismo, 1958: 412).

2.4.4 Verski obredi

Pri vsaki veri je navada, da izkazujejo neko spoštovanje do svojega boga, ga častijo. Čaščenje svojih bogov opravljajo v različnih stavbah. Nekaj jih je predstavljenih v nadaljevanju.

Kršćanstvo

Kristjani se k čaščenju Boga zbirajo v tako imenovanih cerkvah ali kapelah.

Hinduizem

Hindujci častijo boga / bogove v templjih ali mandirih. V njem so kipi različnih božanstev. Skoraj vsi templji imajo majhen zvonec. Ko verniki pridejo v tempelj, pozvonijo, da oznanijo, da so prišli k molitvi. K obredu prinesejo razna darila, hrano, ki jo nato razdelijo revežem (Self, 1998).

Judovstvo

»Judje imajo posebne prostore, kjer se lahko zbirajo in častijo Boga. Taka stavba se imenuje sinagoga (shodnica) /.../. Najpomembnejši del sinagoge je nekakšna omara, ki se imenuje skrinja. V njej hranijo zvitke Tore⁷« (Self, 1988: 16).

Budizem

»V Indiji se budistični tempelj imenuje stupa. Na Tajskem je to vat, na Kitajskem in Japonskem pa pagoda /.../. Te templje skoraj vedno krasijo kipi /.../, ki predstavljajo Buda. Obiskovalci prinašajo tudi cvetje /.../, da s tem izrazijo svoje spoštovanje do Buda. Molijo sede« (Self, 1998: 14).

⁷ Ena izmed judovskih svetih knjig.

Islam

Muslimani častijo boga v mošejah. Moški (muezin) petkrat na dan pokliče muslimane k molitvi. Muslimani se pred molitvijo v mošejah umijejo in se sezujejo, preden vstopijo. Molijo na preprogah (Self, 1998).

2.5 Otrok in njegove prve verske težave

Težave z verskimi vprašanji se začnejo pogosto že pri otrocih, ko so stari približno 6 let in hodijo v prvi ali drugi razred. Seveda se ta vprašanja pojavljajo tudi v višji starosti, ampak to bomo opisali v naslednjem poglavju.

Pogosto se dogaja, da otroci vero zavržejo - to pomeni, da so nekoč verovali, zdaj pa ne verujejo. Vzroki za to so različni. Ena možnost je, da zaradi nenaravnih ali nevsakdanjih reči, ki so zapisane v verskih knjigah, zanje preprosta razlaga ne obstaja, ker so še premajhni. To opisuje tudi Karel Steizer v svoji knjigi (1993: 7): »Marsikaj zavržejo kot pravljico, ker smo jim mi na pravljичen način posredovali, ali pa so stvar tako dojeli«

To pomeni, da jim starši o veri pripovedujejo kot pravljico in otroci jo kot takšno tudi vzamejo. Bog je za njih pravljичno bitje. Ko pa malo odrastejo in se zavedo, da pravljice največkrat niso resnične, velikokrat prenehajo verovati v boga.

To pa ni edini razlog. Otroci velikokrat zavržejo vero tudi zaradi občutka krivice - ker jim bog ni izpolnil želje oziroma prošnje, čeprav je molil. To se opazi tudi v mnogih primerih in tudi zgodbah. Lep primer je Cankarjeva črtica Križev pot, v kateri opisuje otroka, ki se mu je po njegovem mnenju zgodila krivica, saj je molil celo noč in mati z njim, vendar Bog ni uslišal njegove prošnje, zato je nehal verovati (Cankar, 1951).

Ta zgodba je dokaz, da to ni problem otrok modernega časa, kot na primer droge in alkohol. Ta problem obstaja že od samega začetka in se je pojavljal že pri praljudih (Tello, 2006).

Zelo pomembno pri uvajanju otrokove vere je, da vidi odnos do vere svojih staršev, saj se zgledujejo največkrat po njih. Tudi o revščini se danes veliko govori. Ne samo zaradi gospodarske krize, temveč tudi zaradi velikega števila mrtvih v Afriki, zaradi številnih bolezni. Tudi takrat se otroci vprašajo: »Zakaj pa tem Bog ne pomaga?« Na to vprašanje nam odgovarja Neale D. Walsh v svoji knjigi Pogovori z Bogom: "Pomanjkanje je naučeno človeško obnašanje" (http://www.ednevnik.si/entry.php?w=alja&e_id:1, 11.1.2009, 16:21). To pomeni, da nam je dala narava vsega v izobilju, le da si tega namenoma ne znamo razdeliti, saj bogati ljudje ne pomagajo ubogim, če pa jim, je to v premajhni meri.

2.6 Vrednote mladih v devetdesetih letih

Ule v svoji knjigi Pri(e)hodnost mladine o vrednotah mladih pravi, da so za mlade najpomembnejše stvari tiste, s katerimi si bodo v bodoče ustvarili čim bolj varno in mirnejše življenje: dobro prijateljstvo, varnost svoje družine, mir v svetu, svoboda mišljenja in delovanja.

Druge najpomembnejše vrednote so: potreba po varnosti, prizadevanje za mir in harmonijo v širšem in ožjem okolju. Prizadevajo si za varnost naroda, varovanje države, lepoto, denar, red...

V zadnjo skupino pa uvrščajo ravno tiste vrednote, kot so na primer: vznemirljivo življenje, fantazija, imeti moč nad drugimi, biti avtoriteta ... (Ule, 1995).

2.6.1 Interesi mladih

Mladi se zanimajo predvsem za medsebojne odnose (prijateljstva), zabavo, potovanja, spolnost in ljubezen.

Na drugo mesto uvrščajo predvsem šolanje, izobraževanje, šport ..., saj si želijo zagotoviti čim lepšo prihodnost. Manj se zanimajo za vero, verske zadeve, vojsko in najmanj za politiko ter politične zadeve, saj mislijo, da jim nikoli v življenju ne bodo prišle prav (ibdm).

2.6.2 Najstniki in religija

Najstniki so otroci v času pred puberteto (od 11 do 13 let) in tudi tisti, ki so stari od 13 pa vse tja do 20 let. Stelzer v svoji knjigi Otrok in njegove prve verske težave (1993: 59) pravi: »Vse težave so v tem obdobju povezane z odmikanjem /.../ od družine.« Ker današnji čas zahteva samostojnost že pri

osemnajstih letih, ravno v času pred puberteto začnejo najstniki dosegati oziroma razvijati svojo sposobnost odločanja. Bolj se jim želijo starši približati s svojimi mnenji, bolj se jim otroci umikajo. Ko se odmikajo od družine, iščejo oporo in nasvete pri vrstnikih in drugih osebah, ki jim zaupajo. To so lahko učitelji, kateheti, prijatelji, včasih tudi sorodniki ali psihologi.

Marsikateremu otroku niso všeč verske zapovedi in pravila, saj nalagajo neko obveznost in skrb. Veliko se jih izgovarja, da drugi verniki tudi niso tako strogi do sebe in do drugih, ali vidijo svoj vrstnike in postanejo nevoščljivi. Razmišljajo: On lahko, jaz pa tega ne smem zaradi verskega načela ali pravila (Ibdm). Včasih pa opravičijo dejanje tako kot nezavedanje ali zaslepljenost, največkrat zaradi jeze ali drugih čustev. Stelzer ponudi v svoji knjigi (1993: 63) tipičen primer tega, saj pravi: »Tega ne bi rekel, če ne bi bil tako razburjen /.../. Ne bi ga udaril, toda tako me je razjezil, da nisem vedel, kaj delam.«

Veliko najstnikov pa kljub raznim skušnjavam ostane vernih in jim ni težko izpolnjevati verske zakone in zapovedi (na primer hoditi k obredom, moliti ...). Spet drugi pa so doživeli spreobrnjenje. Peter Dave Pionka opisuje dečka, ki se je spreobrnil zaradi verskega izleta, ker je ugotovil, da se mu boga ni potrebno bati. Deček pa pravi takole: »Srečanje za fante me je precej spremenilo. V nedeljo sem že bolje shajal z očetom. Srečanje mi je prav tako pokazalo, da se ne smem bati boga, ker močno ljubi človeka in človeka nikoli ne prizadene« (Pionka, TOR in prijatelji, 2002: 9).

2.7 Religioznost v šoli

Preučevali bomo religioznost v šolah v zadnjih letih. Povezanost šole z religijo se je bistveno spremenila. Osnovne šole ne vključujejo več verouka, verouk pa ni obvezen, saj se starši sami odločijo, če bodo svojega otroka vpisali vanj. Zanimivo pa je, da je največ osnovnošolskih otrok v anketi iz leta 1969 napisalo, da se o veri naučijo dovolj - kar 46,7 %. Za njimi so bili z 38,8 % učenci, ki menijo da se o verah naučijo premalo, sledili pa so jim učenci z odgovorom »ne vem« - 12,1 %. Ostali so napisali »preveč« (1,3 %) ali »drugo« (0,9 %). Pri vprašanju, če se s sošolci kdaj sporečejo glede religije, je bilo danih 9 odgovorov, 3 pa so prevladovali. Najpogostejši odgovor je bil, da se »ne sporečejo«, le včasih »razpravljajo in se dobro razumejo« (Hribar, 1972: 132). Drugi najpogostejši odgovor je bil, da se ne sporečejo in o tem skoraj ne govorijo, ker jih ta tema ne zanima; sledil je tretji najpogostejši, ki se je glasil, da se ne sporečejo in se pogovorom o religiji raje izogibajo. Še posebej zanimivo pa je, da religija skoraj ne vpliva na izbiro prijateljev. To nam kaže anketa, ki nam na vprašanje »Ali vam pri izbiri prijateljev veliko pomeni to, da imajo o religiji enako mnenje kot vi?« odgovarja, da je več kot polovica učencev odgovorilo z »ne«. (Hribar, 1972).

V šolah pa dobimo ravno toliko izobrazbe o religijah, kot jo bomo potrebovali. Nekateri več, drugi manj. To pravi tudi Mirjana Ule. O tem pa piše: »Obseg in vsebina ideološkosti v šolah se spreminja, odvisno od tipa in stopnje šolanja, tako da vsaka skupina /.../ spotoma pridobi ideologijo, ki ustreza vlogi, ki jo bo opravljala kot odrasla« (Ule, 1988: 31). Zelo je pomembno, da se v šoli naučimo nekaj o vseh religijah, čeprav se nam morda zdi, da tega ne bomo potrebovali za življenje. Vseeno pa se moramo zavedati, da le, če bomo sami sprejemali druge veroizpovedi, bodo druge vere sprejemale nas.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Predmet raziskave

Predmet naše raziskave je religioznost učencev na Osnovni šoli Vojnik. Zanima nas predvsem, kateri veroizpovedi pripadajo učenci naše šole. Osnovni namen naše raziskave je ugotoviti, koliko se učenci v resnici držijo zapovedi njihove vere, koliko izpolnjujejo verske dolžnosti, če obiskujejo verske obrede in zakaj jih obiskujejo. Zanima nas, če na njihovo (ne)obiskovanje verskih obredov vplivajo starši oziroma če je na njihovo religioznost vplivala verska vzgoja doma ali morda šola.

Namen naše raziskave je tudi ugotoviti, koliko učenci naše šole molijo, kar je eden od pokazateljev dejanske religioznosti.

Zanima pa nas tudi strpnost do drugih veroizpovedi.

3.2 Cilji raziskave

Cilj naše raziskave je ugotoviti, če so učenci resnično verni in tudi v resnici obiskujejo verske obrede in molijo, ali so »verni« zaradi prijateljev in staršev. Ugotovili bi radi tudi, koliko otrok je že doma deležnih verske vzgoje od staršev oz. skrbnikov, saj je to včasih ključno za kasnejšo versko usmeritev. Poleg tega pa bi radi izvedeli, če jim redni pouk omogoča dovolj znanja o religijah in če leta kaj vpliva na njihovo izbiro veroizpovedi. Ugotoviti želimo tudi, kako in v kakšni meri se anketiranci o veri pogovarjajo s svojimi prijatelji in na kakšen način se teh pogovorov udeležujejo, ali pri pogovoru anketirani razpravlja zraven, le posluša ali pa ga ti pogovori ne zanimajo in se raje umakne stran ali pa se tem pogovorom celo izogiba. Poskušali bomo dokazati da lahko marsikdo misli, da je veren, da pa v resnici ni tako.

3.3 Metoda raziskovanja

Najprej smo se lotili zbiranja in iskanja literature. Največ podatkov smo dobili iz knjig, ki smo si jih sposodili v knjižnicah, nekaj literature pa smo našli tudi na internetu. Te literature smo zelo malo uporabljali, saj so podatki iz knjig preverjeni in zagotovo resnični, podatke z interneta pa je potrebno dodatno preveriti.

Ko smo zbrali vso literaturo, smo jo prebrali in si izpisali pomembne podatke. Ko smo literaturo prebrali smo se lotili pisanja povzetkov, sestavljanja teoretičnega dela. Nekatere knjige so bile zelo strokovne in smo jih težko razumeli, a nam je pri tem pomagala mentorica.

Že med pisanjem teoretičnega dela smo pisali ideje za vprašalnik, saj smo videli katera področja so zanimiva in neraziskana. Kasneje smo vprašalnik napisali, ga razdelili učencem in prešteli vse odgovore. Rezultate ankete smo nato zapisali v obliki tabel in grafikonov ter jih analizirali.

3.3.1 Opis vprašalnika

Vprašalnik je zajemal 16 vprašanj zaprtega tipa. Učenci so obkroževali večinoma po en odgovor. Večina odgovorov so imeli že podanih, ponekod pa smo jim ponudili tudi možnost da podajo svoj odgovor pod točko »drugo«.

V prvih dveh vprašanjih so nas zanimali demografski podatki (spol in starost anketirancev). Pri vprašanju številka tri nas je zanimalo, h kateri veroizpovedi se štejejo učenci, pri čemer smo dopustili tudi možnost, da se ne morejo opredeliti k nobeni veroizpovedi.

Vprašanje številka štiri je spraševalo po odnosu do religije anketirancev. Ponudili smo jim 6 možnih odgovorov. Odgovarjali so lahko z: »sem prepričan katoliški vernik«, »sem veren, čeprav ne sprejemam vsega, kar uči cerkev« ali »večkrat razmišljam o tem, a ne vem, če sem veren ali ne«. Imeli so možnost

odgovoriti tudi z »ne vem, to me ne zanima« ali »nisem veren, čeprav ne nasprotujem veri« ali pa z »nisem veren in sem proti veri«. V petem vprašanju smo spraševali, če anketiranci molijo in kako redno. Lahko so odgovorili z »včasih«, »le ob izjemnih trenutkih«, »ne, nikoli« ali »redno«.

Pri šestem vprašanju nas je zanimalo, ali se anketiranci udeležujejo verskih obredov. Podani odgovori so bili »ne«, »le ob velikih praznikih« ali »ne, nikoli«.

Sedmo vprašanje je spraševalo, ali se anketiranec čuti svobodnega pri odločanju za (ne)obiskovanje verskih obredov. Podani so bili štirje možni odgovori, ki so se glasili »da«, »ne, rad bi hodil v večji meri«, »ne, ne bi hodil, če me ne bi silili« in »ne vem«.

Pri vprašanju osem smo spraševali, zakaj se anketiranec udeležuje verskih obredov. Možnih je bilo sedem odgovorov, lahko pa so obkrožili tudi dva. Odgovarjali so z »zaradi verske dolžnosti«, »zaradi posebnega doživetja«, »ker je lepo«, »zaradi prijateljev«, »zaradi navade«, »zaradi prisile«, »se jih ne udeležujem«.

Deveto vprašanje je spraševalo, kako je anketiranec osebno povezan s cerkvijo. Tu je bilo možno obkrožiti več odgovorov. Ponudili smo jim kar deset možnih odgovorov z različnimi možnostmi povezanosti osebe s cerkvijo (na primer, če so krščeni, birmani in podobno).

Pri desetem vprašanju smo vprašali, če pri njih doma naredijo jaslice. Vprašanje številka enajst je spraševalo po verski vzgoji doma. Možni so bili štirje odgovori. Lahko so obkrožili odgovor »da«, »da, a zelo malo«, »v zvezi z religijo doma ni nobene vzgoje« ali »vzgoja je ateistična (vzgojili so me, da Boga ni)«.

Dvanajsto vprašanje je spraševalo, kako pogosto zasledijo pogovore o veri med prijatelji in sošolci. Pri trinajstem vprašanju smo spraševali, koliko pa se sami udeležujejo teh pogovorov.

Pri štirinajstem vprašanju nas je zanimalo, ali jim daje šola dovolj možnosti, da

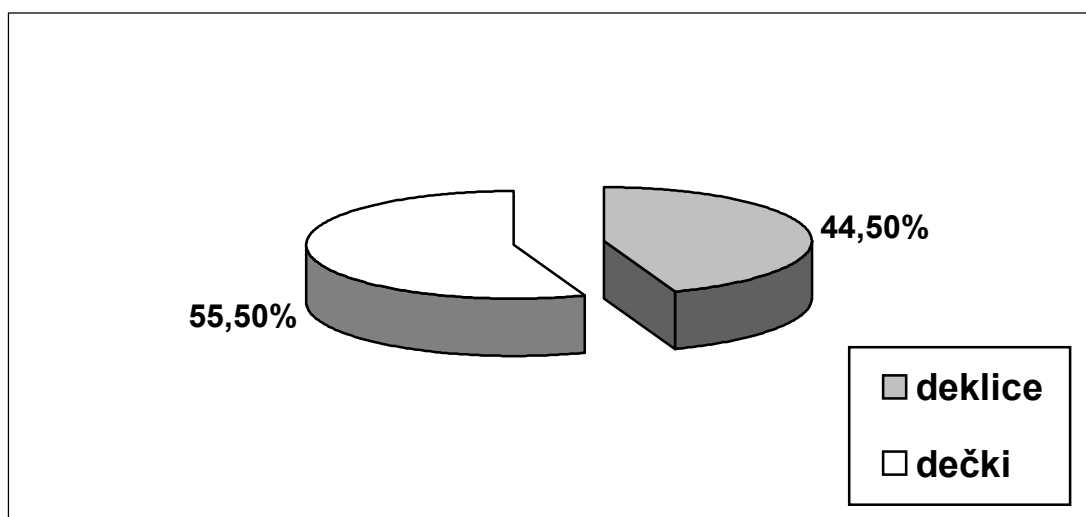
se seznanijo z religijo. Ponudili smo jim šest različnih odgovorov. Ti so bili »da, dovolj«, »ne, premalo«, »ne, pouk je pristranski«, »religija me ne zanima«, »v šoli se religija sploh ne bi smela obravnavati« in »ne vem«.

Petnajsto vprašanje je spraševalo, kateri šolski predmet je najbolj vplival na njihov odnos do religije, če sploh kateri. Ponudili smo jim kar devet različnih možnih šolskih predmetov, pri čemer so lahko podali svoj odgovor pod točko drugo ali pa izbrali enega izmed danih odgovorov. Dopuslili smo možnost, da šola sploh ni vplivala.

Zanimalo nas je še, ali se anketiranci strinjajo z gradnjo džamije v Ljubljani. Možni so bili štiri odgovori. Lahko so odgovorili z "da, vsak ima pravico do čaščenja svojega boga", "da, ampak pod določenimi pogoji", "ne, nikakor" ali "ne vem".

3.3.2 Opis vzorca

Naš vzorec je zajemal 200 učencev, od tega je bilo 89 deklic (44,5 %) in 111 dečkov (55,5 %), kar prikazuje tudi grafikon 1 (spol anketiranih).

Grafikon 1: Spol anketiranih

Starost anketiranih je razvidna v tabeli 3. Največ (36 %) je bilo tistih, ki so stari 14 let. 13-letnikov je bilo 29,5 %, tistih, ki pa so stari 12 je bilo 27,5 %. Najmanj je bilo 11-letnikov – 1 %, malo več pa 15-letnikov: 5,5 %.

Starost anketirancev	Število:	%
11 let	2	1
12 let	55	27,5
13 let	59	29,5
14 let	72	36
15 let	11	5,5
Skupaj:	200	100 %

Tabela 3: Starost anketiranih

3.3.3 Izvajanje anketiranja

Anketo smo izvajali v dopoldanskem času, in sicer v času razrednih ur, torej med 12.35 in 13.20. Izvedli smo jo v treh sedmih razredih (56 učencev), treh osmih razredih (62 učencev) in štirih devetih razredih (82 učencev). Učenci so anketo dobro sprejeli in jo v večini primerov resno in skrbno rešili ter odgovorili na vsa vprašanja.

3.4 Rezultati raziskave in analiza

3.4.1 Analiza rezultatov

Prvo vprašanje, ki smo ga postavili v našem vprašalniku je bilo: »Kateri veroizpovedi (če sploh kateri) pripadaš?« Odgovore prikazuje tabela 4.

	Število	%
a) Katoliška veroizpoved	166	83
b) Pravoslavna veroizpoved	4	2
c) Protestantska veroizpoved	2	1
d) Muslimanska veroizpoved	3	1,5
e) Novodobna duhovnost	0	0
f) Drugo	0	0
g) Ne vem, ne morem odgovoriti	13	6,5
h) Nič, nisem veren	12	6
Skupaj:	200	100

Tabela 4: Kateri veroizpovedi se (če sploh kateri) pripadaš?

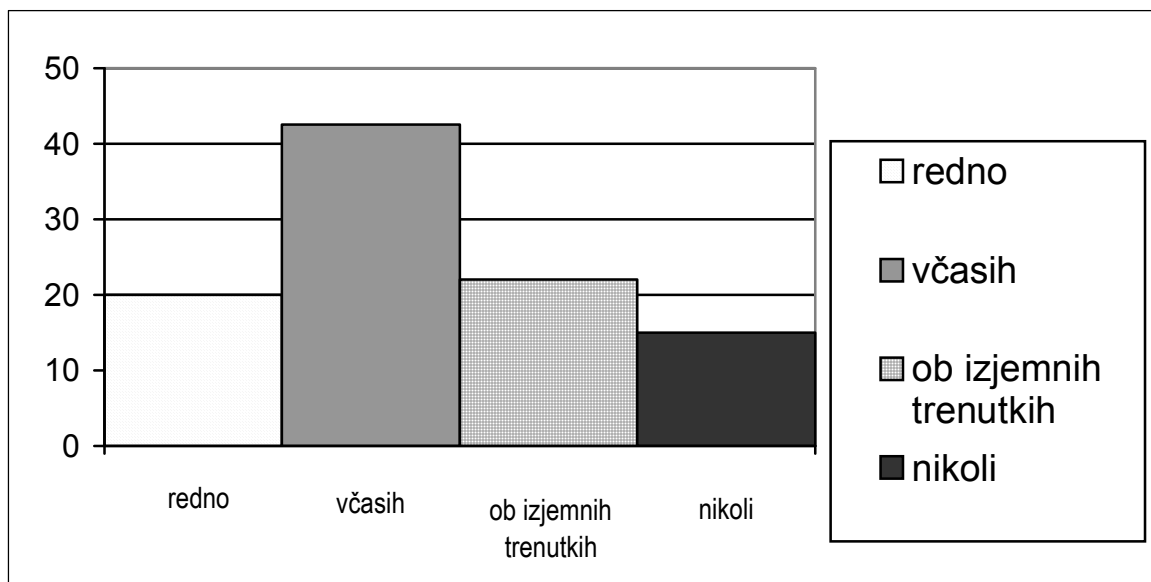
Tak rezultat smo pričakovali. Največ učencev naše šole se šteje h katoliški veroizpovedi (83 %), sledijo jim učenci, ki se štejejo k pravoslavni veroizpovedi. Najmanj je učencev, ki se štejejo k protestantski veroizpovedi (1 %), sledijo pa jim učenci, ki se štejejo k muslimanski veroizpovedi (1,5 %). Z »ne vem, ne morem odgovoriti« je odgovorilo 6,5 % učencev, 6 % učencev pa ni vernih. Nihče pa se ne šteje k novodobni duhovnosti ali h kateri drugi veri.

Presenetilo nas je, da nihče od učencev ni obkrožil odgovora »novodobna duhovnost«. Razlog za to vidimo v tem, da verjetno vsaj mlajši del populacije niti ne ve, kaj ta izraz pomeni, medtem ko so se devetošolci o tem učili že v šoli. Vendar verjetno o tem pri teh letih še niso razmišljali.

Torej lahko s temi podatki potrdimo hipotezo številka 1, ki pravi, da je večina učencev na naši šoli katoliške veroizpovedi.

Zanimalo nas je tudi, koliko učencev in učenk Osnovne šole Vojnik moli. Največ jih je odgovorilo z »včasih«, kar 42,5 % učencev. Sledili so jim učenci, ki so izbrali odgovor »le ob izjemnih trenutkih« (22 %). Kar 20 % jih je odgovorilo, da moli redno, 15 % pa je odgovorilo z »ne, nikoli« (grafikon 2). Ugotovili smo torej, da ena petina vseh učencev zadnje triade na naši šoli moli redno, česar na začetku nismo pričakovali. Če pa tem učencem prištejemo še tiste, ki molijo včasih, ugotovimo, da je takšnih, ki molijo vsaj včasih kar dobrih 60 % vseh učencev od sedmega do devetega razreda naše šole. Presenetil nas je tudi odstotek tistih, ki nikoli ne molijo, saj smo mislili, da je takšnih na naši šoli precej več.

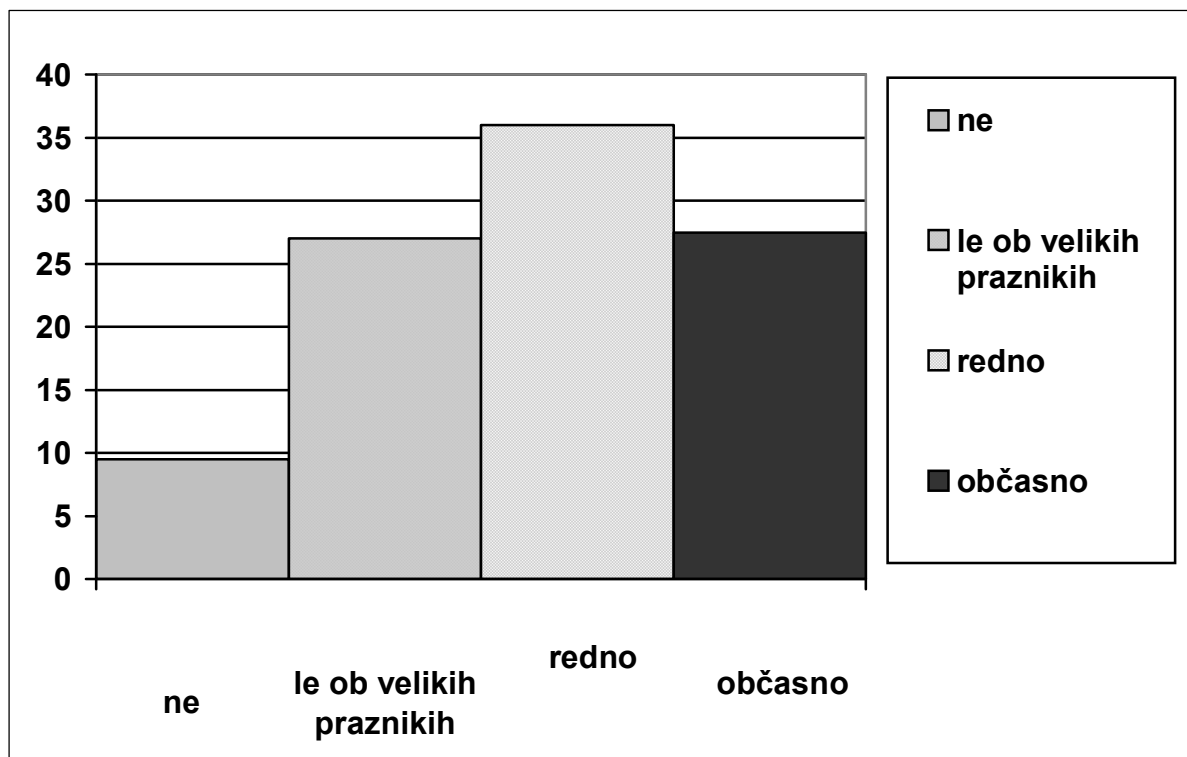
S temi podatki lahko ovržemo hipotezo številka 2, ki pravi, da večina učencev (več kot 50 %) na naši šoli moli le ob izjemnih trenutkih.

Grafikon 2: Ali moliš?

Če upoštevamo, da je molitev eden od kazalcev dejanske religioznosti, potem lahko trdimo, da je vernost naših učencev tudi v resnici precej visoka (glede na zgornje rezultate več kot 60 - odstotna).

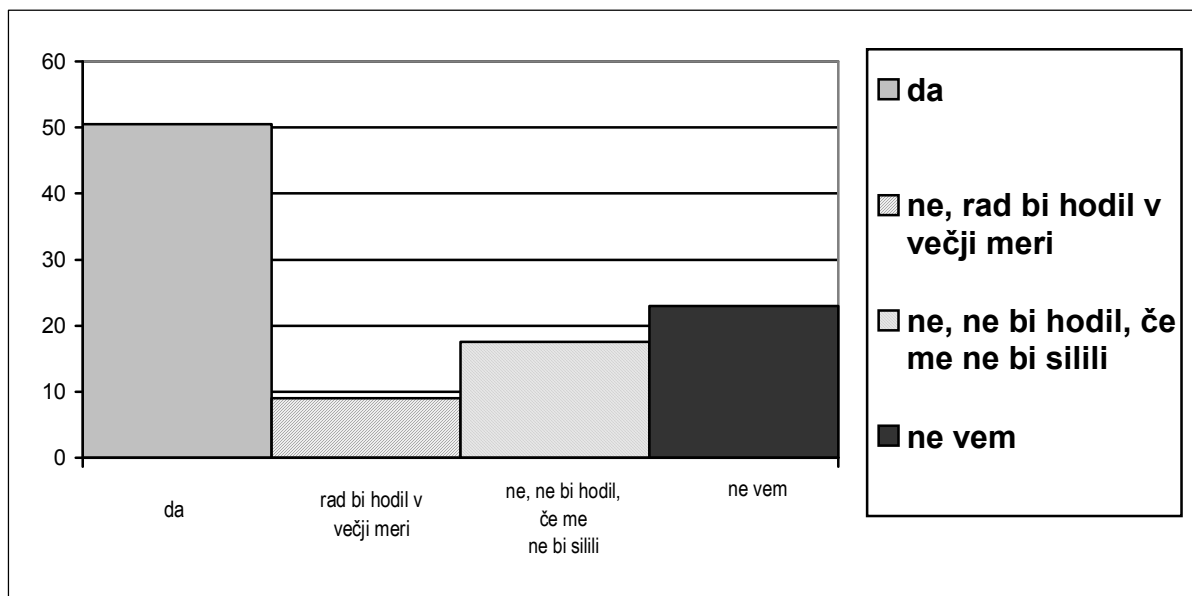
Na vprašanje »Ali se udeležuješ verskih obredov (npr. maša)?« so učenci odgovarjali z »ne« (9,5%), z »le ob velikih praznikih« (27 %), z »redno« (36 %) ali z »občasno« (27,5 %). Rezultati so prikazani v grafikonu 3. Ta rezultat nas je izjemno presenetil, saj smo dvomili, da samo 9,5 % učencev sploh ne obiskuje obredov. Po drugi strani pa smo ugotovili, da je več kot 80 % učencev obkrožilo da so verni, a obredov dejansko ne obiskujejo oz. le občasno ali ob velikih praznikih. Kot pa vemo iz teoretičnega dela, večina religij zahteva redno obiskovanje verskih obredov. Obiskovanje verskih obredov je lahko pokazatelj resnične religioznosti. Tu se pokaže kako so učenci dejansko verni.

Grafikon 3: Ali se udeležuješ verskih obredov?

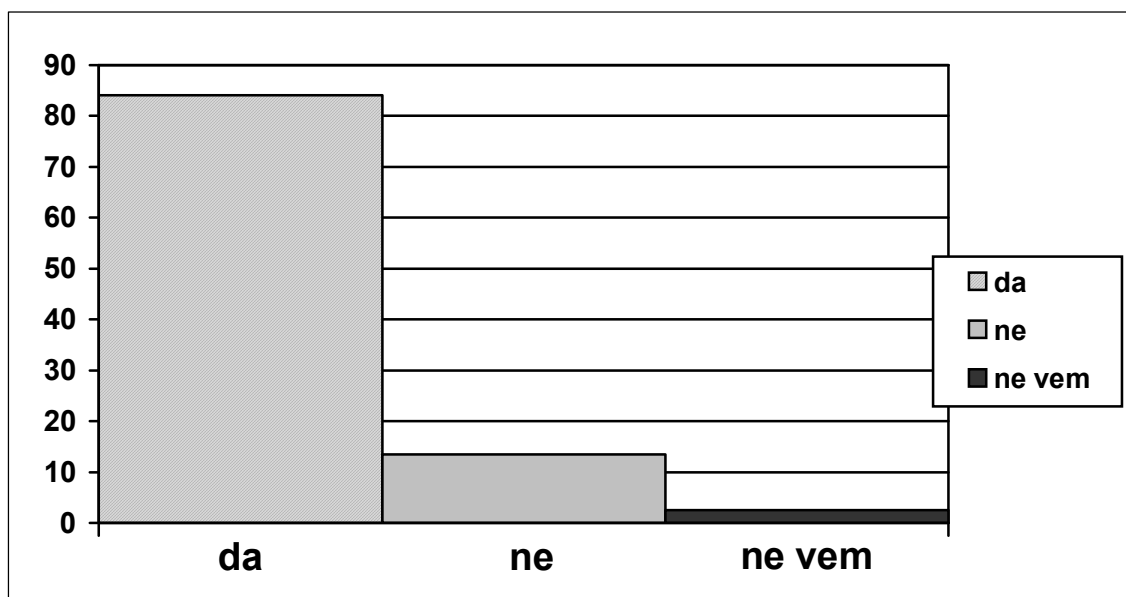
Pri vprašanju, ali se učenci čutijo svobodne pri odločanju za (ne)obiskovanje verskih obredov (grafikon 4), smo jim ponudili odgovore »da«, ki ga je obkrožilo kar 50,5 % učencev, »ne, rad bi hodil v večji meri«, ki ga je obkrožilo le 4 % učencev, »ne, ne bi hodil, če me ne bi silili«, ki ga je obkrožilo 17,5 % in »ne vem« (28 %). Nismo pričakovali takšnih rezultatov. Mislili smo, da je več takšnih

učencev, ki jih starši silijo k obiskovanju verskih obredov, saj gre za starost od 11 do 15 let in v tem času so otroci še vedno odvisni od svojih staršev.

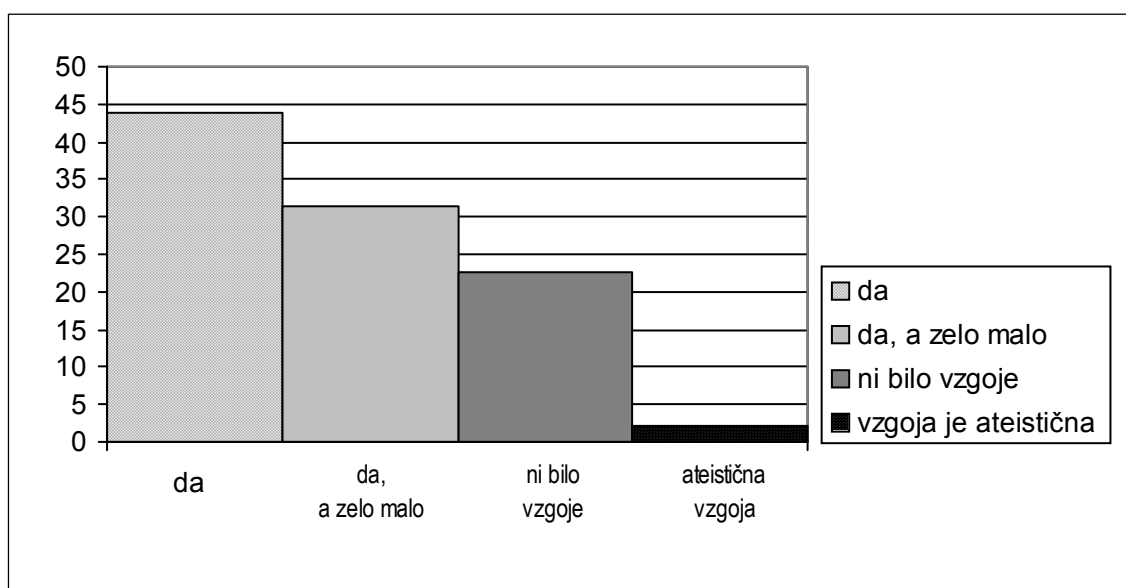
Grafikon 4: Se čutiš svobodnega pri odločanju za (ne)obiskovanje verskih obredov?

Pod vprašanjem: »Ali doma naredite jaslice?«, smo našli največ odgovorov »da«, teh je bilo kar 84 %. Sledili so jim učenci, ki so izbrali odgovor »ne« (13,5 %). Najmanj pa je bilo učencev, ki so si izbrali odgovor »ne vem«, teh je bilo 2,5 %. Rezultate nam prikazuje grafikon 5.

Grafikon 5: Ali doma naredite jaslice?

Postavili smo tudi vprašanje, če so anketiranci doma deležni verske vzgoje. Po danih rezultatih lahko ugotovimo, da je največ tistih, ki so doma deležni verske vzgoje (44 %). Takih, ki so doma deležni verske vzgoje, ampak zelo malo je 31,5 %. Sledijo jim tisti, ki v zvezi z religijo doma nimajo nobene vzgoje, teh je 22,5 %. Najmanj pa je tistih, pri katerih je vzgoja ateistična - starši so jih vzgojili, da boga ni (2 %). Rezultate prikazuje grafikon 6. Po teh odgovorih vidimo, da imajo tri četrtine vseh učencev doma vsaj malo verske vzgoje in sklepamo, da bo to vplivalo tudi na poznejšo osebno vero tedaj že odraslega.

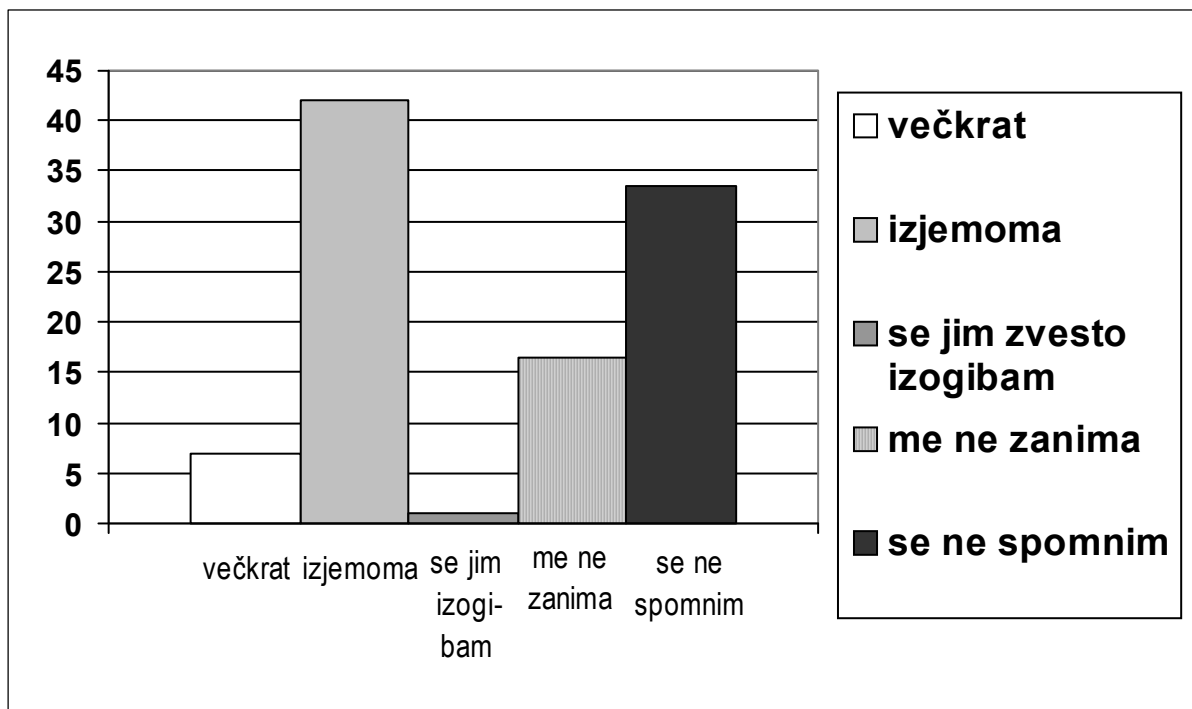
Grafikon 6: Si doma deležen/deležna verske vzgoje?

Eno izmed naslednjih vprašanj se je glasilo: »Ali ti daje šola dovolj možnosti, da se seznaniš z religijo?« Anketirancem smo ponudili šest možnih odgovorov. Največ učencev je obkrožilo odgovor »da, dovolj« (57 %). Sledijo učenci, ki so odgovorili »ne vem« (13 %). 11,5 % učencev je obkrožilo odgovor »ne, premalo«. Učencev, ki so obkrožili odgovor »religija me ne zanima«, je bilo 8 %. Tistih, ki so obkrožili odgovor »v šoli se religija sploh ne bi smela obravnavati«, je bilo dobrih 6 %. Najmanj učencev pa se je odločilo za odgovor »ne, pouk je pristranski« in to komaj 4,5 % (tabela 5). Sklepamo, da se z religijo v šoli seznanimo dovolj, saj je ta odgovor obkrožilo več kot polovica učencev.

	Število	%
da, dovolj	114	57
ne, premalo	23	11,5
ne, pouk je pristranski	9	4,5
religija me ne zanima	16	8
v šoli se religija sploh ne bi smela obravnavati	12	6
ne vem	25	13
Skupaj:	200	100

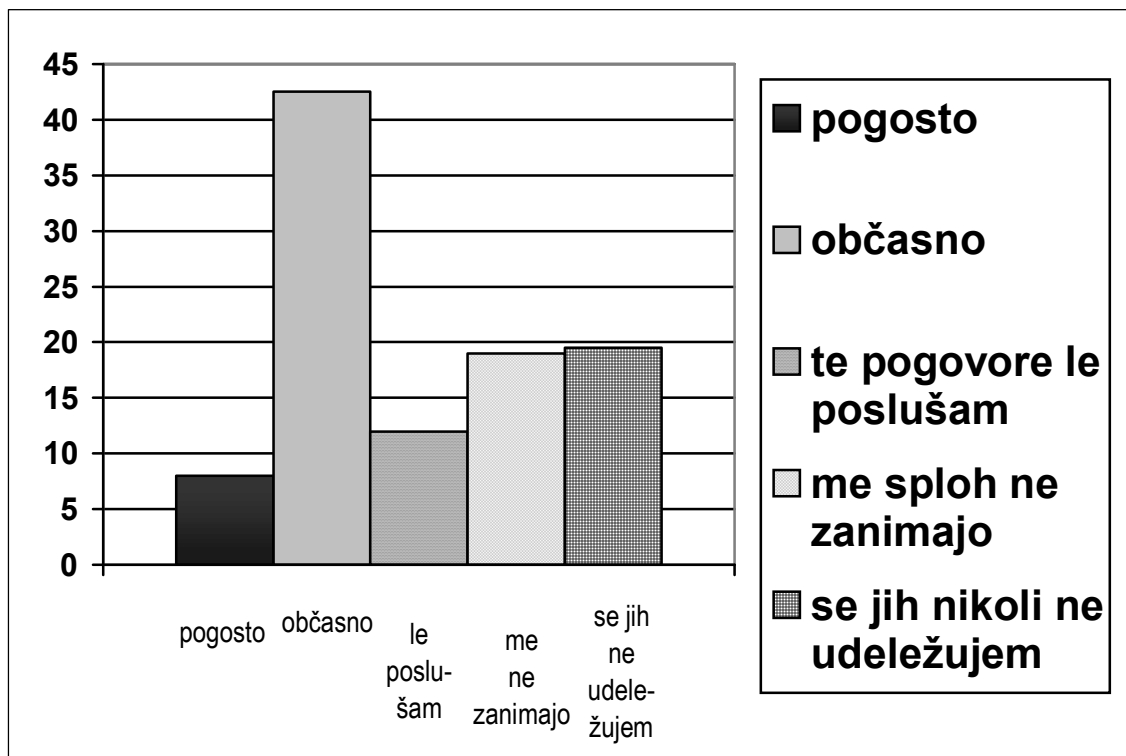
Tabela 5: Ali ti daje šola dovolj možnosti, da se seznaniš z religijo?

Pri 12 vprašanju, ki se je glasilo »Kako pogosto zaslediš pogovore o veri med prijatelji in sošolci?« so učenci lahko izbirali med petimi možnimi odgovori. Prvi je bil »večkrat« (7 %), drugi »izjemoma« (42 %), tretji »se jim zavestno izogibam« (1 %), četrti »me ne zanima« (16,5 %) in peti »se ne spomnim« (19,5 %). Takšne rezultate smo pričakovali, le »se ne spomnim« odgovor je bil večkrat podan, kot smo pričakovali. Tak rezultat pripisujemo temu, da ta tema učencem ni tako pomembna in se s tem vprašanjem niso pretirano ukvarjali.

Grafikon 7: Kako pogosto zaslediš pogovore o veri med prijatelji in sošolci?

Zanimalo nas je tudi koliko se učenci sami udeležujejo teh pogovorov. Z odgovorom »pogosto« je odgovorilo 8 % učencev, z odgovorom »občasno« kar 42 % učencev, z »te le poslušam« 12 % učencev, z »me sploh ne zanimajo« 19 % in z »se jih nikoli ne udeležujem« 19,5 % učencev. Ti odgovori tudi niso bili preveč presenetljivi. Presenetila sta nas le odgovora, da te pogovore le poslušam in da se jih nikoli ne udeležuje, saj nismo pričakovali, da bo toliko učencev izbralo ta odgovor.

Grafikon 8: Koliko pa se sam udeležuješ teh pogovorov?

Odgovore na vprašanje: »Se strinjaš z gradnjo džamije v Ljubljani?« smo analizirali glede na spol anketiranca in ugotovili, da se z gradnjo džamije ne strinja največ fantov in sicer 23,5 %, za ta odgovor pa se je odločilo le 9 % deklet. Z gradnjo džamije pa se strinja največ deklet kar 15,5 % ter komaj 9 % fantov (tabela 3). Iz dobljenih rezultatov lahko sklepamo, da so dekleta na naši šoli strpnejša do drugih veroizpovedi kot fantje, saj je skoraj enkrat več deklet, ki popolnoma podpirajo gradnjo džamije v Ljubljani. Če tem odgovorom prištejemo tudi tiste, ki bi postavili za gradnjo džamije določene pogoje, pa razlik v spolu ni več (fantje: 19,5 %, dekleta: 20,5 %). Razlika med spoloma pa

nastane zopet pri nasprotovanju gradnje džamije, saj je proti skoraj četrtna fantov, a le 15 % deklet.

	FANTJE		DEKLETA		SKUPAJ	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
a) da, vsak ima pravico do čaščenja svojega boga	18	9	31	15,5	49	24,5
b) da, ampak pod določenimi pogoji	21	10,5	10	5	31	15,5
c) ne, nikakor	47	23,5	18	9	65	32,5
d) ne vem	25	12,5	30	15	55	27,5
Skupaj:	111	55,5	89	44,5	200	100

Tabela 6: Strinjanje z gradnjo džamije v Ljubljani

S temi podatki lahko ovržemo hipotezo številka 3, v kateri smo predvidevali, da se vsaj polovica učencev zadnje triade na naši šoli strinja z gradnjo džamije v Ljubljani.

Ugotavljamo, da je nestrpnost do drugih veroizpovedi (oziroma do muslimanske veroizpovedi) precej velika (32,5 % vseh vprašanih nasprotuje gradnji džamije v Ljubljani), kar pa je lahko posledica aktualnega političnega dogajanja in tudi javnih polemik v medijih.

Zanimivo bi bilo izvedeti tudi, kaj si mislijo naši učenci o gradnji verskih objektov ostalih veroizpovedi (na primer o sinagogi). Morda bi odkrili večjo strpnost do preostalih veroizpovedi.

3.5 Razprava

Primerjali smo rezultate iz leta 2003, ki jo je izvedla Simona Šarlah v diplomskem delu. Ugotovili smo kar precej podobnosti, a tudi razlik, saj so v njeni diplomski odgovarjali starejši anketiranci (dijaki, stari med 14 in 19 let) in odgovarjali so 6 let nazaj.

Pred šestimi leti je bil odstotek katoličanov pri dijakih 61 %, pri nas pa 83 %, kar je precejšnja razlika. Bližje so si odstotki iz pravoslavne veroizpovedi. Naši učenci imajo 2 % pravoslavnih, dijaki pa 3,8 %. Še bližji pa so si odstotki protestantov saj imajo naši učenci 1 %, starejši učenci pa 0,8 %. Tudi pri muslimanih so si rezultati obeh raziskav zelo blizu (dijaki 1,8 %, učenci OŠ Vojnik pa 1,5 %). Razlike pa se opazijo tudi pri novodobni duhovnosti in drugih verah, ki so jih lahko dodali sami. To razliko pripisujemo dejstvu, da so dijaki v povprečju kar nekaj let starejši od naših učencev in predvidevamo, da dijaki bolj vedo, kaj je to novodobna duhovnost. Čeprav razlika ni velika, le 1 %. Pri odgovoru »ne vem« so naši učenci zaostajali le za 0,6 %, pri odgovoru »nič, nisem veren« pa kar za 18,3 %. Kar pomeni, da je med dijaki več ateistov kot med učenci. Vzrok za to razliko lahko pripisujemo razliki v starosti obeh skupin.

	Dijaki leta 2003 v %	Učenci Osnovne šole Vojnik leta 2009 v %
katoliška veroizpoved	61.0	83,0
pravoslavna veroizpoved	3.8	2,0
protestantska veroizpoved	0.8	1,0
muslimanska veroizpoved	1.8	1,5
novodobna duhovnost	1.0	-
drugo	0.3	-
ne vem, ne morem odgovoriti	7.1	6,5
nič, nisem veren	24.3	6,0
Skupaj:	100 %	100 %

Tabela 7: Primerjava veroizpovedi med dijaki leta 2003 in učenci leta 2009

Primerjali smo tudi odgovore pri vprašanju »Ali moliš?«. Pri tem vprašanju smo dobili zelo različne rezultate. Kar dobrih 62,5 % naših učencev moli vsaj včasih, medtem ko so učenci starejše generacije odgovorili s tem odgovorom v komaj 34 % primerov. Še najbližje so si rezultati odgovora »le ob izjemnih trenutkih« (učenci Osnovne šole Vojnik: 22 %, dijaki leta 2003 pa 35 %), a je kljub temu razlika velika. Ugotavljamo, da leta 2003 nikoli ni molilo enkrat več dijakov, kar 31 %, pri učencih naše šole pa je takšnih pol manj.

	Dijaki leta 2003 v %	Učenci Osnovne šole Vojnik leta 2009 v %
a. da, vsaj včasih	34	62,5
b. ob izjemnih trenutkih	35	22
c. nikoli	31	15,5
Skupaj:	100 %	100 %

Tabela 8: Primerjava: dijaki 2003 in osnovnošolci 2009, glede na molitev

Primerjali smo še vprašanje »Ali doma naredite jaslice?«. Tu so bili rezultati podobnejši. Prevladoval je odgovor »da«. Pri učencih naše šole (84 %) je bil številčnejši, kot pri starejših dijakih leta 2003 (71 %). Pri odgovoru »ne« pa so naši učenci imeli le 13 %, starejši učenci pa kar 28 %.

Pri vprašanju »Ali ti daje šola dovolj možnosti, da se seznaniš z religijo?« pa so odgovarjali spet zelo različno. Tokrat smo primerjali rezultate vseh naših učencev in učencev tehniških srednjih šol. Naši učenci so z »da, dovolj« odgovarjali kar v kar 57 % primerov, medtem ko je le 22 % dijakov izbralo ta odgovor. Drugi najpogostejši odgovor pri naših učencih je bil »ne vem«, kar nas je kar malce presenetilo. »Ne vem« je obkrožilo 13 % naših učencev in kar 36 % dijakov. Pri dijakih leta 2003 sledi po pogostosti za prvima dvema odgovoroma »religija se v šoli sploh ne bi smela obravnavati« s 16 %. Le 6 % naših učencev je izbralo ta odgovor. Pri naših učencih je bil tretji najpogostejši odgovor »ne, premalo«. Ta odgovor je izbralo kar 11,5 % naših učencev, medtem ko so starejši učenci na to vprašanje odgovorili le 8 %. Ostala sta še odgovora »pouk je pristranski« in »religija me ne zanima«. S prvim navedenim

odgovorom je odgovorilo 10 % starejših in le 4,5 % naših učencev, z drugim navedenim pa 8 % naših in 8 % starejših učencev.

4 ZAKLJUČEK

Ugotovili smo, da je 83 % učencev Osnovne šole Vojnik katoliške veroizpovedi, 2 % učencev je pravoslavne veroizpovedi, komaj 1 % učencev je protestantske veroizpovedi, prav tako dober 1 % muslimanske veroizpovedi, k novodobni duhovnosti pa se ne šteje noben učenec z naše šole. Ugotovili smo tudi, da 6,5 % učencev ne more odgovoriti, katere veroizpovedi je, dobrih 6 % učencev pa ni vernih. S to ugotovitvijo smo lahko potrdili hipotezo številka 1: »Predvidevamo, da je večina učencev zadnje triade na naši šoli katoliške veroizpovedi.«

Hipotezo številka 2, ki pravi, da večina učencev (več kot 50 %) na naši šoli moli le ob izjemnih trenutkih, smo ovrgli, saj smo ugotovili, da jih moli vsaj včasih kar dobrih 60 % učencev.

Hipotezo številka 3, ki pravi: »Predvidevamo, da se polovica učencev zadnje triade na naši šoli strinja z gradnjo džamije v Ljubljani,« smo ovrgli, saj smo ugotovili, da se z gradnjo džamije strinja le 40 %, pa še to je med njimi 15 % takšnih, ki bi dovolili gradnjo džamije le pod določenimi pogoji. Ugotovili smo tudi, da so deklice na naši šoli strpnejše do muslimanske veroizpovedi.

V času našega raziskovanja so se odprla tudi nova vprašanja in ideje za nadaljnje raziskovanje. Lahko bi na primer primerjali odgovore vprašalnika glede na spol anketirancev ali pa na starost anketirancev. Še posebej bi bila zanimiva primerjava med prvo, drugo in tretjo triado devetletne osnovne šole.

5 SEZNAM LITERATURE

Brown, A. in Langley, A. *Kaj verjamem, Vodnik po svetovnih religijah za mlade*. Radovljica: Didakta, 2004.

Cankar, I. *Skodelica kave*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1951.

Jerman, F. et al. *Šola in religija: zbornik razprav 1*. Ljubljana: Dopisna delavska univerza, 1972.

Justin, J. *Državljska vzgoja in etika: učbenik za 8. razred*. Ljubljana: i2 d.o.o., 2004.

Langley, M. *Religija*. Murska Sobota: Pomurska založba, 1998.

Meredith, S. *Šolska enciklopedija, Svetovna verstva*. Ljubljana: Tehniška založba, 1996.

Pionka, D. in Zena, K. *Bog me je pretresel, Najstniška izkustva boga*. Ljubljana: Prenova v duhu, 2002 .

Self, D. *Verstva sveta*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998.

Stelzer, K. *Otrok in njegove prve verske težave*. Ljubljana: Katehetski center knjižice, 1994.

Sveto pismo. Zagreb: Grafični zavod Hrvaške (Grafički zavod Hrvatske), 1958-1961

Šarlah, S. *Diplomsko delo: Primerjalna analiza religioznosti slovenske srednješolske mladine v letih 1969 in 2003*. Pedagoška fakulteta v Mariboru, 2005.

Tello, A. et al. *Vodnik po svetovnih verstvih s kratkim pregledom verstev na Slovenskem*. Ljubljana: Tehnična založba Slovenije, 2006.

Ule, M. *Mladina in ideologija*. Ljubljana: Delavska enotnost, 1988.

Ule, M. *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: DZS, 1995.

INTERNETNI VIRI

http://www.ednevnik.si/entry.php?w=alja&e_id:1 (11.1.2009)

http://www.adherents.com/Religions_By_Adherents.html (15.2.2009)

6 PRILOGE